

som forhen var bestemt til Affortning, uden at give noget Bederlag for Degnepenstønen; men dog maa det bemærkes, at for det Første er det kun paa ganske enkelte Steder, at Skolelærerne have nydt Fritagelse for den hele Affortning for Dffere og Accidentsfer. Det var nemlig Noget, som beroede paa særdeles Omstændigheder; og Cancelliet har vel viist den største Beredvillighed til at forskaffe denne Forbedring, hvor det lod sig gjøre, navnlig hvor ikke hele Communalbestyrelsen satte sig meget stærkt derimod. Men det er kun paa enkelte Steder, at hele Godtgjørelsen for Dffere og Accidentsfer er bortfalden; men naar Skolelærerne have faaet den, ere de naturligviis under meget heldigere Vilkaar end de øvrige Skolelærere, og det kan heller ikke paa nogen Maade siges at disse have lidt Uret, thi de havde ikke nogen ubetinget Ret til at blive frie for denne Affortning. Har man fritaget dem for Affortningen af Dffere og Accidentsfer, uden tillige at løse dem fra at betale Degnepenstøen, saa have de ialfald faaet noget mindre end det Tillæg, som kunde have været dem tilstaaet, men de have aldeles ikke lidt noget. Man paaberaaber sig ogsaa, at det ældre Forhold, som fandt Sted deels mellem Kirke og Skole, deels mellem det lærde Skolevæsen og Folkeskolevæsenet, har, siden Loven udkom, der hjemlede Degnepenstøner, lidt Forandringer, der gjorde, at disse ikke længere burde hvile paa dem; der er vistnok skeet en Forandring, men den er god og aldeles til Fordeel for Folkeskolevæsenet, og til Afbræk for det lærde Skolevæsen saavel som for Kirken. Foruden hvad der i Motiverne er anført om, hvorledes Degnepenstønen kun er Bederlag her for de fulde Degneindtægter, som Skolerne ellers nøde paa enkelte Steder, er det endnu af større Betydning, at i ældre Tid havde de lærde Skoler samtlige Degneindtægter i Kjøbstæderne. De besørgede Degneenes Forretninger og fik samtlige Indtægter. I ældre Tid havde, som bekjendt, næsten alle Kjøbstæder, selv de mindste, deres lærde Skoler. Det var den Tid ikke sjældent, at Rectoren tillige var Degn og havde sin fornemste Indtægt af Degneembedet. Disse smaa latinske Skoler bleve ophævede under Christian den Sjette ved den fortræffelige Anordning af

17de April 1739. Derefter bleve i mangfoldige Kjøbstæder de lærde Skoler ophævede og forandrede til danske Skoler. Derimod bleve Degnepenstønerne overalt forbeholdt Latinske Skolerne, saa de gik over fra de nedlagte Skoler til andre Skoler. Det er endog i Forordningens § 63 udtrykkeligt udtalt, at de lærde Skoler skulle bestandigt beholde disse Degnepenstøner. Det Samme er gjentaget i Fred. af 11te Mai 1775 § 83, hvor det ogsaa siges, at de for bestandigt skulle beholde dem og det er endelig gjentaget i Anordningen af 7de November 1809 § 109, hvor de dog ikke specielt ere nævnte, men det lærde Skolevæsen derimod forbeholdes for bestandig alle de Indtægter, som tidligere var det tilslagt. Uagtet Forordningen af 1739, vedblev de lærde Skoler i de Kjøbstæder, som beholdt lærde Skoler, at nyde Degneindtægten og undertiden var Rectoren, men for det Meste en af Hørerne Degn, og han tilligemed Skolen forrettede Sangtjenesten og anden Opyartning i Kirken, hvortil hørte daglig Bøn, og derfor nød Skolen Degneindtægten; Dette ophørte først 1805 i Folge Placaten af 22de Marts, men den tillagde de lærde Skoler Erstatning derfor. I Folge denne Forandring gik Sangtjenesten i Kirken og andre Degneforretninger over til Almueskolerne, men de lærde Skoler skulde have Erstatning derfor, og den blev ogsaa tilstaaet dem; man vil finde i det førelagte Budget flere Summer anførte, som indeholde denne Erstatning, nemlig Side 118, 119, 120; det er en Erstatning, der talte udgjorde mellem 7 og 8000 Rbdfr., som den Tid blev tillagt dem. Der var svagere juridiske Grunde, der talte for Erstatning dengang, end der kunde tale for Erstatning af Degnepenstønerne, fordi det var i Skolernes egen Interesse, at de bleve frie for Sang-Opvartning i Kirkerne; hvorimod de Forandringer, der foregik ved Degneindtægternes Anvendelse paa Landet, ere skeete i Almueskolevæsenets Interesse. Det er saa langt fra, at enten Kirken eller det lærde Skolevæsen erholdt nogen Fordeel ved Degnekaldenes Nedlæggelse, at tværtimod i mange Henseender Kirken, Præsten, var bedre tjent med at have en enkelt Degn, som i Almindelighed var en studeret Mand, som i en Deel Tilfælde kunde være Præsten behæl-